

BOJKA ĐUKANOVIĆ

PREVOĐENJE GORSKOGA VIJENCA NA ENGLESKI JEZIK

Prvi prevod iz *Gorskog vijenca* na engleski jezik sačinio je britanski naučnik i diplomata, Endrju Arčibald Pejtn,¹ najvjerovatnije već u proljeće 1847. godine. Prevod je objavljen u knjizi koju je Pejtn napisao o svom putu po Dalmaciji i Crnoj Gori *Brda i ostrva Jadrana*², koja je potom objavljena sa drugim njegovim radovima pod opštim naslovom *Istraživanja na Dunavu i Jadranu*.³

O Njegoševom književnom radu prvi put se govori na engleskom jeziku upravo u putopisima Engleza koji su posjetili Crnu Goru u periodu njegove vladavine.

---

¹ *Endrju Arčibald Pejtn* (Andrew Archibald Paton, 1811-1874), Škotlandanin, naučnik i diplomata, dobar poznavalac Bliskog Istoka; obišao je Siriju, Egipat i skoro sve istočno evropske zemlje, proučavajući način života, običaje, a i političku situaciju. Opisao je i objavio rezultate svojih proučavanja. Godine 1843. postavljen je za konzula u kneževini Srbiji. Od 1846. godine radio je za englesku ambasadu u Beču, sa zadatkom da ispituje pristaništa na Jadranu koja su pripadala Austriji. Godine 1858. naimenovan je za vicekonzula u Grčkoj, da bi već iduće godine bio premješten u Liban, a 1862. dolazi za konzula u Dubrovnik.

Pejtn je krajem 1846. godine dolazio na Cetinje, ali tu nije našao Njegoša, jer je on u to vrijeme bio u Beču. S Njegošem se susreo u Splitu u proljeće 1847. godine, kada se Njegoš vraćao iz Beča u Crnu Goru. Ovaj susret i razgovor koji su tom prilikom vodili, zabilježio je Italijan Frančesko Karara. On kaže: "1846. (sic!) našao sam se u Splitu sa njim (Njegošem) i sa Škotlandaninom A. Pejtonom, koji u odsutnosti Vladike, bijaše posjetio Crnu Goru i dovršavaše ovo značajno putovanje studijom, koju je objavio 1849. u Londonu pod naslovom *Brda i ostrva Jadrana (Highlands and Islands of the Adriatic)*..." Vidi: Istorijski zapisi 7, 1951. str. 395-396.

² Andrew Archibald Paton, *Highlands and Islands of the Adriatic*. London: Chapman and Hall, 1849.

³ Andrew Archibald Paton, *Researches on the Danube and the Adriatic*. Leipzig: F.A. Brockhaus, 1861; London: Trübner and Co., 1862.

Prvi od tih pomena, zapis je ser Henri Learda iz 1839. godine, u kojemu za Njegoša kaže "... bio je učen čovjek i volio je književnost. On je sam bio pjesnik i sastavio je izvjestan broj pjesama, uglavnom slaveći pobjede svoga naroda nad Turcima; i izražavajući nacionalna osjećanja i strasti probuđene neprestanim borbama s Muslimanima. Ove patriotske pjesme koje su se pjevale uz neobičnu muziku očaravale su Crnogorce i postale dio njihove nacionalne književnosti."⁴

Godine 1844. Džon Gardner Wilkinson, ističući druge Njegoševe kvalitete, samo napominje da "Vladika ima zasluga kao istaknuti srpski ili slovenski pjesnik."⁵

Endrju Arčibald Pejtn prvi je koji se značajnije zainteresovao za Njegošev književni rad. "Najizuzetniji od svih radova ovoga Vladike jeste tragedija zvana "Gorski vijenac", zapisao je Pejtn, kojoj kao predmet služi pokolj i izgnanje Turaka pod vladikom Danilom I pri kraju XVII vijeka."⁶

Zahvaljujući pomoći zadarskoga opata G. Frančeskija (Franceschi), jednoga od najboljih slavista u Dalmaciji,⁷ Pejtn je preveo prvih 28 stihova iz *Gorskoga vijenca*.⁸ Ovaj prevod u povratnoj interpretaciji glasi:

⁴ Prema: Dr Ljubomir Durković-Jakšić, *Englezi o Njegošu i Crnoj Gori*, Titograd: Grafički zavod 1963. str. 36

⁵ "... the Vladika has the merit of being a distinguished Servian, or Slavonian, poet;... "Sir John Gardner Wilkinson, *Dalmatia and Montenegro*. London: J. Murray 1848 vol. I p. 471.

⁶ "But the most singular of all the productions of this Vladika was a tragedy called *The Serpent of the Mountain*, which he has written on the subject of the massacre and expulsion of the Turks by the first Vladika Daniel, at the close of the seventeenth century..." A.A. Paton, *Highlands and Islands of the Adriatic*, London 1849, p.199

⁷ Opat G. Frančeski, koji je Pejtnu pomogao pri izboru i prevodu stihova iz monologa vladike Danila, napisao je i prvi opširan prikaz *Gorskog vijenca*, koji je objavljen na italijanskom jeziku u listu *La Dalmazia* (Zara, 1847, III. br. 23-24), a potom odmah preveden na srpski jezik i štampan u *Podunavci* za 1847. (br. 26-28).

⁸ E.A.Pejtn preveo je sljedeće stihove:

VLADIKA DANILO (sam sobom)

Vidi vraga su sedam binjišah / su dva mača a su dvije krune,/praunuka Turkova s Koranom!/
Za njim jata prokletoga kota,/da opuste zemlju svukoliku/ka skakavac što polja opusti./

Francuskoga da ne bi brijega,/aravijsko more sve potopi!
San pakleni okruni Osmana,/darova mu lunu ka jabuku./Zloga gosta Evropi Orkana!/
Vizantija sada nije drugo/no prćija mlade Teodore;/zvijezda je crne sudbe nad njom./
Paleolog poziva Murata/da zakopa Grke sa Srbima./Svoju misli Branković s Gertukom./

Muhamede to je za Gertuku!/Sjem Azije, de im je gnijjezdo,/vražje pleme pozoba narode-/
dan i narod, kako ćuku tica:/Murat Srpsku, a Bajazit Bosnu,/Murat Epir, a Muhamed Grčku./

dva Selima Cipak i Afriku./Svaki nešto, ne ostade ništa;/strašilo je slušat što se radi!/Malen svijet za adova žvala,/ni najest ga, kamoli prejesti!

Vladika Danilo govori sam sobom.

Satano i sedam furija! eno Turčina, sa buktinjom u svakoj ruci, i zmijama umjesto kose; nadahnjuje ga Koran, i prokleta rasa uništava čitavu zemlju. Da nije Franaka, on bi zaposjeo sve obale Arabijskoga mora. Pakleni san krunisao je Otomana. O Evropo, ovo su tužni gosti! Vizantije više nema. Ona je bila nasljedstvo mlade Teodore. Zvijezda crne osvete bila je nad pretkom; Paleolog je pozvao Turčina da sahrani Grčku i Srbiju u jednu grobnicu; Gertuko i Branković dijele sa njim krivicu. Kao što jato ptica jede zrnevlje, Murat je progutao Srbiju, Bajazit Bosnu, Muhamed Grčku Imperiju, a dva Solomona Afriku i Kipar; svaki je pokupio svoja zrna; i velika zemaljska kugla bila bi premala za one koji su nezasići.⁹

"Bukvalan prevod poput ovoga, kao i prevrnuti kaput, može izazvati osmjeh; ali meni su ljudi koji su čitali originalni rukopis govorili da je on sav pisan snažnim jezikom, sa obiljem metafora koje se ponekad uzdižu do genijalnosti, mada ga ovdje ondje kvare neke suvišnosti kakve su bile moda i kod naših Elkana Setl u sedamnaestome vijeku,"¹⁰ prokomentarisao je Pejtn.

Pejtnov prevod značajan je ne samo kao prvi pokušaj da se ovo djelo prevodi na engleski jezik, već je to prvi prevod stihova iz *Gorskog vijenca* na jedan strani jezik.

Prevod je svakako zanimljiv i po greškama koje prevodilac pravi doslovno prevodeći original, tako da, ako krenemo od samoga naslova, *Gorski vijenac* postaje 'Gorska zmija' ili 'Gorski zavoj' (The Serpent of the Mountain), i slično.

Naslov *Gorski vijenac*, inače, na engleskom jeziku pojavljuje se u četiri varijante. U nastojanju da se što suptilnije iznijansira značenje naslovne sintagme pored Pejtnovoga prevoda *The Serpent of the Mountain*, prevedena je i kao *The Mountain Garland*, *The Mountain Wreath* i *Mountain Laurel*.

⁹ Ovaj kratki monolog vladike Danila u Pejtnovom bukvalnom prevodu na engleski glasi:

"Archbishop Daniel speaks with himself.

Satan and seven furies! there goes the Turk, with torches in each hand, and serpents for his hair; the Koran inspires him, and the accursed race devastates the whole earth. But for the Franks, he would have possessed all the shores of the Arab Sea. A dream of hell crowned the Ottoman. O Europe, these are sad guests! Byzantium is no more. She was the inheritance of the young Theodora The star of black vengeance was on the ascendant; Paleologus called in the Turk to bury Greece and Servia in one tomb; Gertuco and Brankovich share his guilt. As a flock of birds eat grains, Amurath swallowed Servia, Bajazet Bosnia, Mohammed the Greek Empire, and the two Solomans (*sic*) Africa and Cyprus; each took his grains: the great globe itself would be too small for those that are insatiable". Andrew Archibald Paton, *Highlands and Islands of the Adriatic*. London: Chapman and Hall, 1849. p. 199-200.

¹⁰ "A literal translation such as this, like a coat worn inside out, may raise a smile; but I was told by those who have perused the original manuscript, that it abounds in robust language, and in abundance of metaphor, that sometimes rises to genius; though occasionally disfigured with such conceits as were in vogue among our own Elkanah Settles in the seventeenth century." *Ibid*, p.200

Uz brojne fragmentarne prevode rasute po knjigama i časopisima, *Gorski vijenac* je integralno preveden na engleski jezik tri puta.

Prvi integralni prevod *Gorskoga vijenca* na engleski jezik objavljen je tek 1930. godine u Londonu pod naslovom *The Mountain Wreath of P.P. Nyegosh, Prince-Bishop of Montenegro, 1836-1851*.¹¹ Prevodilac je bio Britanac Džejms V. Vajls (James W. Wiles), a predgovor ovom izdanju napisao je profesor Vladeta Popović. Prvo izdanje objavljeno je u februaru, a drugo već u septembru iste godine.

Pored Džejmsa Vajlsa,¹² koji je prvi uhvatio u koštac s Njegoševim velikim djelom, *Gorski vijenac* su na engleski jezik preveli i Dane Mrkić (Dan Mrkich) u Kanadi 1985,¹³ a potom Vasa D. Mihailović (Vasa D. Mihailovich), u Sjedinjenim Američkim Državama 1986. godine.¹⁴

Djelove *Gorskoga vijenca*, uglavnom 'kola' i 'monologe', prevodili su na engleski jezik i Majkl B. Petrović (Michael B. Petrovich), Ivanka Kovačević, i dr.¹⁵

Vajlsov prevod *Gorskoga vijenca* rezultat je dugoga i strpljivoga rada. On je ovo Njegoševo djelo prvi put pročitao 1913. godine, potom ga je godinama prevodio i konačno dao saglasnost za njegovog objavljivanje. U predgovoru uz ovaj prevod profesor Vladeta Popović kaže da je Vajls "ovladao jezikom i sa pravim britanskim saosjećanjem prodro u dušu naroda". Kao poseban kvalitet prevoda prof. Popović ističe "potpunu vjernost po značenju i duhu ovom najfinijem djelu najvećega srpskoga pjesnika".

Krajnji rezultat Vajlsovoga velikoga truda, međutim, nije sasvim besprekoran. Njegov ukupan pristup ovome zadatku otkriva neke neadekvatnosti i promašaje, koji doprinose da njegov rad ne stoji u istoj ravni sa Njegoševim remek-djelom.

Neke od tih neadekvatnosti rezultat su okolnosti pod kojima je Vajls radio i na koje nije mogao uticati: neizbježna, ponekad nepremostiva razlika između srpskoga i engleskoga jezika; nemogućnost stranca da uhvati prefinjene književne i lingvističke nijanse originala; i uistinu, neke neodređenosti *Gorskoga vijenca* kojima je teško ovladati i maternjem čitaocu i koje, i pored brojnih interpretacija još nijesu definitivno protumačene.

¹¹ *The Mountain Wreath of P.P. Nyegosh, Prince-Bishop of Montenegro, 1830-1851*. Rendered into English by James W. Wiles. With an Introduction by Vladeta Popović. London: George Allen and Unwin Ltd., 1930, pp. 250, 5 lists of plates, 8.

¹² Džejms Vajls dobro je poznao srpsku kulturu i bio je veliki prijatelj srpskoga naroda. Boravio je u Srbiji više godina; najprije 1913. kao predavač engleskoga jezika na Beogradskom univerzitetu, a potom kao upravnik Britanskoga i inostranoga biblijskoga društva za Jugoistočnu Evropu.

¹³ Petar Petrović Njegoš, *Mountain Laurel (Gorski vijenac)*, translated from the Serbian by Dan Mrkich, Commoner's Publishing, Ottawa, 1985.

¹⁴ Petar II Petrović Njegoš, *The Mountain Wreath*. Translated and edited by Vasa D. Mihailovich. Irvine CA: Charles Charles Schlacks Jr. Publishers, 1986

¹⁵ Vidi: Bojka Đukanović, *Bibliografija o Crnoj Gori na engleskom jeziku 1593-1993*. Cetinje: CNB Crne Gore "Đurđe Crnojević", 1993.

Vajls je odustao od Njegoševoga deseterca, što je nesumnjivo uslovljeno nemogućnošću da se on dosledno podržava u engleskom. Uz to, u Vajlsovom prevodu javlja se velika neravnomjernost u broju stopa u pojedinom stihu. Ponegdje se jedan Njegošev stih razdvaja u dva u prevodu.

Vajls je prišao prevođenju *Gorskoga vijenca* sa uvjerenjem da je Njegoševo djelo zvučalo krajnje egzaltirano i arhaično čak i u vrijeme njegovoga objavljivanja 1847. godine. Kao posljedica toga ubjeđenja on je svjesno nastojao da postigne uzvišeni ton Njegoševa spjeva namjerno birajući izraze koji više nijesu u upotrebi.

Jezik *Gorskoga vijenca* može da zazvuči arhaično modernome čitaocu. Vasa D. Mihailović, savremeni prevodilac *Gorskoga vijenca*, međutim, mišljenja je da je ovo djelo zvučalo sasvim prirodno Njegoševim savremenima; te da, kada se jedno takvo djelo prevodi na neki strani jezik, savremename čitaocu, ne postoji ni razloga ni potrebe da se prevodi jezikom koji je pripadao nekom drugom dobu. Takvo viđenje problema upravo je bilo to što je podstaklo Mihailovića da uradi novi prevod *Gorskoga vijenca*.¹⁶

Vasa D. Mihailović¹⁷ uložio je veliki napor da u svom prevodu bude dosledan originalu u svakoj ravni. Odstupanja su uglavnom uslovljena nemogućnošću da se pojedine riječi, fraze ili ideje dosledno izraze na engleskom jeziku.

Prevod je, dakle, rađen u savremenoj jezičkoj varijanti iz prevodiočevoga uvjerenja da nema razloga "da se modernome čitaocu na engleskom jeziku uskrati ljepota, jasnoća i svježina originala."

Prevod *Gorskoga vijenca* u savremenoj varijanti engleskoga jezika, međutim, u velikoj mjeri ostavlja isti utisak koji bi ostavio u savremenoj varijanti srpskoga jezika. To se može ilustrovati već samim početkom *Gorskoga vijenca*. Da li bi se istovjetnom poetskom snagom doimao početni stih *Vidi vraga su sedam binjišah*, i njegova savremena varijanta, recimo, *Pogledajte đavola sa sedam ogrtača*. Ovo poređnje upućuje nas na činjenicu da ono što je najdragocjenije, a što se najčešće gubi u prevodu, jeste osobeni duh jednoga vremena, jednoga podneblja i jednoga naroda, ovjekovječen osobenim jezičkim izrazom naravno.

Formalni zahtjevi, potom, kao što su nastojanje da se očuva deseterac, često zahtijevaju proširivanja ili skraćivanja, tako da tih "sedam ogrtača" u Mihailovićevom prevodu postaju crveni:

¹⁶ Vasa D. Mihailović, u intervjuu objavljenom u *Pobjedi* od 22 marta 1997. godine, za prevod Dana Mrkića, koji se pojavio godinu dana prije njegovoga, kaže da je takode "dosta slobodan, udaljujući se često od originala". Mrkićev prevod nam do danas nije bio dostupan, a činjenice ukazuju da ni Mihailović nije znao za njega u vrijeme kada je radio i objavio svoj prevod.

¹⁷ Vasa D. Mihailović profesor je slavistike na Univerzitetu Sjeverne Karoline (University of North Carolina) u Čepel Hilu (Chapel Hill), SAD.

Pogledajte đavola sa sedam crvenih ogrtača
(*Lo the devil with seven scarlet cloaks*)

Mihailovićevev prevod ni u kom slučaju ne odstupa od značenja originala. Svi stihovi su prevedeni u desetercu osim nekoliko pasusa u prozi, stihova 1855-73 koji su u devetercu, i tužbalice sestre Batrićeve (stihovi 1913-63) u dvanaestercu. Cezura koja je u *Gorskome vijencu* redovno poslije četvrtog sloga, zadržana je u skoro svim stihovima. Rimovanja, izuzev *Posvete* i manjeg broja stihova, ne postoji u *Gorskom vijencu*, a u Mihailovićevevom prevodu potpuno je izostalo zato što bi uslovalo veća odstupanja od originala.

I Vajlsov i Mihailovićevev prevod izuzetan su poduhvat. Samo oni čitaoci kojima je dobro poznato Njegoševo djelo, njegove aforistične misli, snažne metafore i neobična ljepota u originalu, mogu razumjeti teškoće njegovoga prevođenja na neki drugi jezik.

"... Ne iznenađuje, kaže Mihailović, da ni Džejms V. Vajls ni ja nijesmo sasvim uspjeli da reprodukujemo umjetničke i muzičke kvalitete Njegoševoga rada... Ono što smo mi postigli vjerujem, samo su pristojni prevodi ovoga lijepoga ali za prevođenje teškoga djela."¹⁸

Prevođenje *Gorskoga vijenca* na engleski jezik i dalje ostaje kao veliki izazov, jer analize prevoda - a *Gorski vijenac* preveden je na skoro sve evropske jezike - pokazuju da ni jedan ni izdaleka nije uspio da vjerno prenese i dočara Njegošev poetski izraz i njegovu konceptualnu snagu.

I Vajlsov i Mihailovićevev prevod doživjeli su više izdanja, pa ipak, Njegoševa djela u prevodu ne mogu se lako naći. Uvjeren da je sam uradio prevod za drugu polovinu dvadesetoga vijeka, Vasa Mihailović smatra da književno djelo veličanstvenosti *Gorskoga vijenca* zaslužuje da bude prevedeno, od, i za svaku generaciju.¹⁹

Anglosaksonska književna kritika izdvaja *Gorski vijenac*, *Luču mikrokozma* i *Ščepana Malog* kao Njegoševa velika djela. Moramo ukazati, međutim, da su najznačajnije ocjene o Njegoševom književnom radu dali naši sunarodnici, uglavnom univerzitetski profesori na anglosaksonskom govornom području, Vladeta Popović, Anica Savić-Rebac, Majkl Petrović, Vasa D. Mihailović i drugi.

¹⁸ "It is therefore not surprising that neither James W. Wiles nor myself have completely succeeded in reproducing the artistic and musical quality of Njegoš's work, as is evidenced by the translation of the above verses. What we have accomplished, I believe, are decent renderings of this beautiful but difficult work." Petar II Petrović Njegoš, *The Mountain Wreath*. Translated and edited by Vasa D. Mihailovich. Irvine CA.: Charles Schlacks Jr. Publishers, 1986, p. XVII

¹⁹ "A literary work of the magnitude of *Gorski vijenac* deserves to be translated in, by, and for every generation. It is my hope that this is the translation for the second half of the twentieth century." Petar II Petrović Njegoš, *The Mountain Wreath*. Translated and edited by Vasa D. Mihailovich. Irvine CA.: Charles Schlacks Jr. Publishers. 1986. Ibid.

Gorski vijenac zapadna kritika ocjenjuje kao remek djelo koje epitomizira duh srpskoga naroda, koji se vjekovima održava; sa kojim se Srbi identifikuju više nego i sa jednim drugim književnim djelom. Kao najveća vrijednost *Gorskoga vijenca* ističe se njegov visok umjetnički kvalitet. "U ovom djelu autor dostiže umjetničke visine koje nikada prije ni kasnije nijesu viđene u srpskoj književnosti".²⁰

Bibliografija prevoda *Gorskoga vijenca* i iz *Gorskoga vijenca*
na engleski jezik:

1930

- The Mountain Wreath of P.P. Nyegosh, Prince - Bishop of Montenegro, 1830-1851. Rendered into English by James W.Wiles. With an Introduction by Vladeta Popović. London: George Allen and Unwin Ltd., 1930, pp. 250, lists of plates, 8°.

- The Mountain Wreath of P.P. Nyegosh, Prince - Bishop of Montenegro, 1830-1851. Rendered into English by James W. Wiles. With an Introduction by Vladeta Popović. 2-nd (cheap) edition. London: George Allen and Unwin Ltd., 1930, pp. 250, 5 lists of plates, 8°

1945

- (The Mountain Wreath/exc./). In: The Poetry of Freedom. Edited by William Rose Benet and Norman Cousins. New York: Random House 1945. p. 797-799

1948

- (The Mountain Wreath/exc./). In: The Poetry of Freedom. Edited by William Rose Benet and Norman Cousins. New York: Modern Library, 1948 p. 797-799

1950

- Bishop Danilo's Soliloquy (Exc. from *Gorski vijenac*). Translated by James W. Wiles. *Yugoslav Fortnightly* 1, no. 35, Belgrade 1950. p. 7

1951

- (The Mountain Wreath/exc./). *Youth Life* 3, Belgrade 1951, p. 22-25.

1956

- (The Mountain Wreath/exc./). In: Modern Yugoslav Literature. An Anthology with Biographical Sketches. Edited by Ante Kadić.

²⁰ Vidi: Introduction to The Mountain Wreath. Translated and edited by Vasa Mihailovich. Irvine CA.: Charles Schlacks Jr. Publishers. 1986

Berkeley: University of California Syllabus Series no 347, 1956. p. 15-18.

- A Montenegrin to Almighty God. Translated by Dennis Smith. *The Yugoslav Observer*, Lansing, MI, 1956. p. 22

1964

- Dedication to the Ashes of the Father of Serbia. (Exc. from the Mountain Wreath). Translated by Michael B. Petrovich. Almanac-Calendar America, Chicago 1964. p. 29-30.

1970

- The Mountain Wreath of P.P. Nyegosh, Prince - Bishop of Montenero, 1830-1851. Rendered into English by James W. Wiles. With an Introduction by Vladeta Popović. Westport, Conn: Greenwood Press, 1970 pp. 250 map. ports, 23 cm

1971

- Mustai Kadi's Praise of Istanbul. (Exc. from The Mountain Wreath). Translated by Ivanka Kovačević. *Mostovi* no 2, Belgrade 1971, p. 212

1973

- (The Mountain Wreath/exc./). In: Introduction to Yugoslav Literature. An Antology of Fiction and Poetry. Edited by Branko Mikasinovich. New York: Twayne 1973, p. 31-38.

1977

- Kolo (Exc. from the Mountain Wreath). Translated by Vasa D. Mihailovich. *American Srbobran*. SNF Literary Supplement 1, no 2, Pittsburgh 1977. p. 2

1980

- (The Mountain Wreath/exc./). In: Monumenta Serbocroatica. A Bilingual Anthology of Serbian and Croatian Texts from the Twelfth to the Nineteenth Century. Edited by Thomas Butler. Ann Arbor: Michigan Slavic Publications, 1980, p. 357-372

1985

- The Mountain Laurel. Translated by Dan Mrkich. Ottawa: Commons' Publishing, 1985

1986

- Petar II Petrović Njegoš, The Mountain Wreath. Translated and edited by Vasa D. Mihailovich. Irvine CA.: Charles Schlacks Jr. Publishers, 1986

1989

- Petar II Petrović Njegoš, *The Mountain Wreath*. Translated and edited by Vasa D. Mihailovich. Beograd: Publishing House Vajat, 1989. pp. XVII+120, port. 24 cm

1992

- *The Mountain Wreath (Exc.)*. In: *A Collection of Writing in Montenegro*. Edited by Pavle Mijović. Cetinje: Montenegrin PEN Centre, 1992. p. 15-18

Bojka Đukanović

TRANSLATION OF *THE MOUNTAIN WREATH* INTO ENGLISH

Summary

The first translation into English from one of the poetical works of Petar II Petrović Njegoš dates from the first half of the eighteenth century. Andrew Archibald Paton translated the first 28 lines of *The Mountain Wreath*, and published it in his book *Highlands and Islands of the Adriatic* in 1849. Paton's translation is not only the first translation from *the Mountain Wreath* into English, but the first try to translate this work into a foreign language at all. The first complete translation of this work was done by James W. Wiles in 1930. Afterwards it was done by Dan Mrkich in 1985, and Vasa D. Mihailovich in 1986. Many excerpts from *The Mountain Wreath* were also translated into English by Michael B. Petrovich, Ivanka Kovačević, and others.

